

X COL·LOQUI INTERNACIONAL D'ESTUDIS TRANSPIRINENCOS:

L'aprofitament dels recursos naturals als Pirineus

Queralbs, 29 i 30 de setembre i 1 d'octubre de 2017

El X Col·loqui Internacional d'Estudis Transpirinencos se centra en l'estudi de l'aprofitament dels recursos naturals als Pirineus. En aquesta edició volem analitzar com la riquesa natural dels Pirineus ha condicionat la història dels diferents territoris, les activitats productives predominants, les dinàmiques poblacionals, les polítiques públiques, els intercanvis culturals i la vida quotidiana.

Àmbit 1. Recursos naturals i territori. Dinàmiques socials, econòmiques i culturals en la història

L'objectiu d'aquest àmbit és analitzar les dinàmiques socials, econòmiques i culturals propiciades per l'aprofitament dels recursos naturals al llarg de diferents períodes històrics i les seves conseqüències. Des dels orígens del poblament de les valls pirinenques, l'ésser humà s'ha assentat en diferents espais, unes vegades per a protegir-se i d'altres per a poder aprofitar recursos naturals diversos que en garanteixen la subsistència: les muntanyes, les valls, els boscos i els camps i molt especialment l'aigua eren aspectes que condicionaven les ubicacions. Conrear horts i camps, estabular animals, caçar i pescar, així com aprofitar al màxim els fruits dels boscos i de les muntanyes han estat una constant humana.

Al llarg de la història als Pirineus s'hi han explotat mines i pedreres, aigües termals, s'hi han construït forns de calç, carboneres, molins i forges, petits embassaments i s'hi han iniciat diferents projectes protoindustrials que han continuat o no dependent dels diferents cicles econòmics. **(S'admeten comunicacions)**

Àmbit 2: Recursos naturals, vida quotidiana i tradicions

En aquest àmbit volem analitzar l'impacte de l'aprofitament dels recursos naturals en la vida quotidiana i en les tradicions: els recursos naturals utilitzats habitualment com a aliment o com a remeis tradicionals evolucionen i solen convertir-se en recurs econòmic per a les famílies i poblacions. En aquest àmbit volem analitzar-ne la utilització i les diferents cerimònies, rituals i festes que tenen com a protagonista d'una manera directa o indirecta diferents recursos naturals com ara el foc (festes de les falles, haros i brandons), l'aigua superficial o termal i els conreus (romeries i sants protectors, benediccions de termes, el carnaval o les festes de l'ós). També s'analitzarà com aquests elements s'han convertit en dinamitzadors de l'economia i han generat iniciatives vinculades al tercer sector. **(S'admeten comunicacions)**

Àmbit 3: Estat de la qüestió i perspectives de futur

En les darreres dècades el paisatge natural, social i econòmic pirinenc s'ha modificat dràsticament: els habitants dels Pirineus han vist com es construïen carreteres i embassaments i com determinats aprofitaments del territori que a vegades topaven o convivien amb interessos diversos, sigui dels mateixos habitants o dels diferents tipus de turistes. En aquest àmbit volem analitzar com els actuals caçadors conviuen amb agricultors, ramaders, boletaires i excursionistes; els pescadors amb els esports d'aventura, el regadiu, la utilització de l'aigua de

boca amb l'aprofitament hidroelèctric dels rius, el turisme de la neu, de l'aigua termal o de la natura conviu entre la recerca de clients per a dinamitzar econòmicament el territori i la possible massificació i afectació de paratges naturals. **(S'admeten comunicacions)**

Comunicacions

Els interessats a participar en el col·loqui mitjançant la presentació d'una comunicació poden enviar la seva proposta en forma de resum, amb una extensió màxima d'entre cinc-cents i dos mil caràcters. El termini per presentar aquest resum és el **16 de juliol de 2017**. Cal trametre el resum a l'adreça de correu electrònic pineda@irmu.org.

El termini per lliurar el text definitiu, que haurà de tenir una extensió d'entre 21.000 i 25.000 caràcters, és el dia **4 de setembre de 2017**.

Inscripció

El preu de la inscripció general serà de 65 € i el de la inscripció reduïda –per a membres de centres d'estudis i estudiants– serà de 50 €. El preu dóna dret a les actes, als dinars de dissabte i diumenge i a les activitats complementàries que es programin.

La inscripció es podrà fer per via ordinària (fent arribat la butlleta per correu o correu electrònic) o per via telemàtica (mitjançant la butlleta electrònica que trobareu a <http://www.irmu.org/projects/transpirinencs>) abans del **24 de setembre de 2017**.

Organitza:

Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, Diputació de Girona, Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, Institut de Desenvolupament de l'Alt Pirineu i l'Aran, Centre d'Estudis Ribagorçans, Societat Andorrana de Ciències i Institut Ramon Muntaner

Col·labora:

Ajuntament de Queralbs i Consell Comarcal del Ripollès

Amb el suport:

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Fundació Josep Irla, Obra Social La Caixa

Secretaria del Col·loqui

Institut Ramon Muntaner
Mas de la Coixa, Rotonda Eix de l'Ebre s/n
43770 Móra la Nova (Tarragona)
Tel. 977401757 a/e: pineda@irmu.org

Per a més informació: www.irmu.cat

PROGRAMA

Divendres 29 de setembre

17.00 h - Acreditació i recollida de la documentació

18.00 h - Inauguració

18.30 h - Ponència Àmbit 1: Recursos naturals i territori. Dinàmiques socials i culturals en la història: "Industrialització i terciarització: crisi i transformació de la societat pirinenca", a càrrec d'**Ignasi Aldomà Buixadé** (Universitat de Lleida)

19.45 h - Presentació dels projecte "Muntanyes humanitzades", a càrrec d'**Ermengol Gassiot** (Grup d'Arqueologia d'Alta Muntanya/GAAM-Universitat Autònoma de Barcelona)

21.00 h - Sopar

22.00 h - Racó dels documentals Mostra de Cinema Etnogràfic de Catalunya

- "Berriro Igo Nauzu", produït pel Museu de San Telmo. Direcció: Carlos Rodríguez, 2012 (10'). Presentació a càrrec de **Xavier Kerexeta** (Kalegoi: kultura ondare i membre de l'Eusko Ikaskuntza-Societat d'Estudis Bascos).

- "La festa de l'ós a Sant Llorenç de Cerdans (Catalunya Nord)" (12'), direcció: Eloi Ysàs, 2011.

- "L'hartzia i els joaldunak (Pirineu basc)" (12'), direcció: Eloi Ysàs, 2013.

- "Onso, trangas i madams del carnaval de Bielsa (Pirineu aragonès)" (12') direcció: Eloi Ysàs, 2013.

Presentació d'aquests tres documentals a càrrec d'**Eloi Ysàs** (investigador en cultura popular, guanyador del 31è Premi Valeri Serra i Boldú de Cultura Popular 2016)

- "Sergi Mas" (25'), produït per la Societat Andorrana de Ciències. Direcció: Hèctor Mas. Presentació a càrrec d'**Hèctor Mas** (director de cine, director del festival Ull-Nu).

- "Trobades Culturals Pirinenques (Natura i cultura al Pirineu, a Ceret (el Vallespir)" (30'). Produït per la Societat Andorrana de Ciències. Presentació a càrrec d'**Àngels Mach**, presidenta de la Societat Andorrana de Ciències.

Dissabte 30 de setembre

09.45 h - Acreditació i recollida de la documentació

10.00 h - Comunicacions Àmbit 1.

11.30 h - Pausa-cafè

12.00 h - Ponència Àmbit 2: Recursos naturals, vida quotidiana i tradicions: "Etnobotànica del Pirineu català: estat actual i propostes de futur", d'**Airy Gras Mas**, **Teresa Garnatje Roca**, **Clara**

Aldea Aliu, Bea Almeida Batalla, Ugo D'Ambrosio Palau, Jacint Altimiras Roset, Montse Parada Soler, Montse Rigat Coll i Joan Vallès Xirau (Universitat de Barcelona i Institut Botànic de Barcelona), a càrrec de **Joan Vallès Xirau**.

12.45 h - Comunicacions Àmbit 2

14.00 h - Dinar

16.00 h - Àmbit 3. Estat de la qüestió i perspectives de futur

Taula rodona, amb les intervencions de:

- **Lourdes Viladomiu Canela** (Universitat Autònoma de Barcelona)

- **Josep Antoni Báguena Latorre** (Societat Catalana d'Ordenació del Territori, Diputació de Barcelona)

- **Arcadi Castelló Cadena** (IDAPA-Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i l'Aran)

Modera: **Rosa Serra** (Àmbit de Recerques del Berguedà)

17.45 h - Pausa

18.00 h – Comunicacions àmbit 3

19.00 h Debat-conclusions

19.30 h - Cloenda

21.00 h - Sopar fred

22.00 h - Presentació dels llibres

- *Viure com a bons veïns. Identitats i solidaritats als Pirineus (segles XVI-XIX)*, de **Patrici Pojada**, editat per Editorial Afers Editors i Mirmanda.

- *Les falles del Pirineu: L'Alta Ribagorça i el Pallars Sobirà*, d'**Oriol Riart i Arnalot** i **Sebastià Jordà i Ruiz**, editat pel Centre d'Estudis Ribagorçans i Pagès Editors.

Diumenge 1 d'octubre

9.00 h - Passejada comentada des de l'església de Sant Jaume de Queralbs als Plaus (Queralbs): passejada per les explotacions miners, visita a la cabana dels Plaus, presentació del projecte de recerca etnològica del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, a càrrec de **Miquel Sitjar, Beatriu Tenas i Antoni Llagostera** (Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès)

14.00 h - Dinar